

Vull parlar del meu germà que va morir

El conte 'El meu germà el tinc al cor', una eina per ajudar els pares a explicar una mort gestacional als germans, està recaptant fons fins al 10 de juny per a la seva edició

Marta Espar – L'elefanteta Mari-ona representa una nena que viu la mort del seu germà al ventre de la seva mare. La mare elefant la recull a la sortida de l'escola i li explica què ha passat i què passarà: "Amor meu, avui he tornat a veure la metgessa i m'ha donat una molt mala notícia. M'ha dit que l'elefantet Bernat està molt i molt i molt malalt i que no el podran curar. Això vol dir que d'aquí a uns dies es morirà". Amb paraules que, des de la tristesa, troben la manera d'incloure la nena en l'experiència de dolor de tota la família i amb un llenguatge al més adequat possible a l'edat de la nena i al seu caràcter, cerquen la manera de posar lletres i dibuixos al dolor.

"La història del conte beu de la meua pròpia història i de la de tantes altres mares i pares que he escoltat i intentat acompanyar al llarg dels anys", explica la psicòloga perinatal Maria Sàbat, coautora del conte amb la periodista Roser Reyner i la il·lustradora Georgina Artigas, que va mimar colors i dibuixos per poder acostar-s'hi. Van començar a donar forma al conte l'any 2019, amb l'objectiu d'acompanyar les famílies que perden un fill durant la gestació, però la història es va fer realitat i la família de la Maria Sàbat es va trobar amb la crua vivència d'haver d'acompanyar a morir el fill que creixia al seu ventre. Van passar 11 dies entre el diagnòstic i la interrupció de l'embaràs i la seva experiència professional la va ajudar a preparar l'acompanyament més bonic que va poder per al seu fill Bruc.

La germana del Bruc tenia llavors tres anys i mig i els seus pares van anar-li explicant el que li passaria al seu germà amb el llenguatge ajustat a la seva edat: "Vam intentar anar al ritme de les seves preguntes i preparar-la per si volia veure el seu germà petit a l'hospital", explica Sàbat. Li van dir que seria més petitó que els altres nadons, que tindria la pell més fosca i els ulls tancats, i que ella podia fer-li una carícia per dir-li adeu, si ho volia. I, tal com passa al conte, ella va plorar asseguda al cotxe a la falda de la mare, va recollir flors i les va portar al seu ger-

YERAY TERRÉ ALONSO

mà a l'hospital per acomiadar-se'n, al costat de la resta de la família: els pares, els avis i la seva padrina.

"El dol és un procés adaptatiu", explica aquesta mare psicòloga. "En aquest camí, els pares podem tenir la tendència a protegir els germans i no fer-los participants dels rituals de comiat o parlar-los amb eufemismes o arguments poc clars, però és una creença errònia perquè, si els exclouem o no els donem informació, poden sentir-se apartats de la família o fer-se una pel·lícula del que ha passat que no és real o que els pot generar sentiments de culpa". "Quan busques explicacions externes i no les trobes, acabes col·locant tota la culpa dintre teu, i ai-

xò les mares ho sabem molt bé perquè sovint ens preguntem què vam fer que no era correcte per explicar aquesta mort –diu Sàbat–. El mateix pot passar amb els nens quan no els donem la informació adequada". La psicòloga afegeix que "els pares som un model d'expressió emocional per a ells i és bo intentar mostrar-los les nostres emocions i compartir-les amb ells".

No hi ha un manual, ni una dreuera per transitar pel dol. "Quan ens volem saltar un pas per recança, per o falta d'informació, aquest pas tornarà i costarà molt més de digerir-lo", assegura Isabel Vidal, llevadora de l'Hospital Josep Trueta de Girona. Davant d'un nadó mort, les professi-

onals "tenim el camp més obert i hauríem de tenir més informació i coneixement, però la formació sobre l'acompanyament a les famílies que pateixen una mort perinatal és molt bàsica en la formació reglada de llevadores". Depèn dels equips, de la pressió assistencial del moment o de la formació contínua que, de forma voluntària, puguin seguir.

Vidal recorda com, fa uns 10 anys, ella i d'altres companyes llevadores buscaven recursos, com ara marcar les empremtes dels peus del nadó acompanyades del seu nom, pes, data, lloc i hora de naixement en un full en blanc perquè els pares es poguessin endur algun record de l'hospital. Actual-

ment, gràcies sobretot a la pressió de les famílies i de les associacions que s'han creat arreu del territori, cada dia més pares i mares poden estar-se una estona amb el seu fill pell amb pell o veure'l abans d'acomiar-se'n. Guardar-ne les empremtes o una fotografia són accions que s'han començat a fer als hospitals catalans i que, segons les professionals, tenen efectes molt beneficiosos per poder iniciar un dol autoritzat. "L'instint de la mare és protegir el record d'aquell infant que han estimat des del primer moment i, com a professionals, hem de vetllar per respondre preguntes amb la informació completa i acompanyar la família perquè pugui iniciar el trànsit del dol".

En aquest sentit, l'estudi *Predictors de satisfacció i qualitat de l'atenció percebuda després de la mort d'un nadó durant l'embaràs*, publicat al *Journal of Perinatal Medicine* i escrit per Paul Cassidy, investigador de l'Associació Umamanita, corrobora que dos dels factors de l'atenció que més valoren les dones en l'atenció són "poder-se expressar emocionalment davant dels professionals" i "estar ben informats de tots els passos i tràmits".

UN ÚLTIM RECORD

La Maria Sàbat insisteix que, en tots els anys d'acompanyament a famílies, no n'ha vist mai cap que s'hagi penedit de poder veure'l, acaronar-lo o conservar-ne una fotografia, un peüc o una capseta per guardar tots aquests records. I per aquest motiu continua treballant, incansable, amb les seves companyes de l'Associació A Contracor per donar informació, acompanyar i també teixir gorretes i mantetes perquè els pares no hagin d'embolcallar els seus fills amb la gasa de l'hospital. Vidal afegeix que, a Gran Bretanya i als Estats Units, alguns hospitals tenen *bressols d'abraçada* (de l'anglès *cuddle cot*) que poden mantenir la temperatura del cos del nadó quan neix de matinada, perquè no es deteriori i els pares puguin acomiar-se'n sense pressa o els germans i els avis el puguin veure l'endemà.

La periodista Roser Reyner és la padrina de l'elefanteta Mariona en el conte i en la vida real, perquè és la padrina de la filla de la Maria Sàbat. Té 5 germans, però només un d'ells va viure i va créixer al seu costat. Era als anys setanta i vuitanta i aquesta periodista, mare d'un nadó de 8 mesos, explica amb una mirada que traspua tendresa que quan, al cap dels anys, va conèixer la seva història familiar, va poder "valorar la valentia, la fortalesa i la perseverança de la seva mare". A ella, escriure el conte *El meu germà el tinc al cor* l'ha ajudat a "entendre i acceptar". Al seu pare, després de tants anys, parlar-ne arran de llegir el conte ha contribuït a aconseguir que aquelles experiències que va viure amb tant dolor "li pesin una mica menys".

El meu germà el tinc al cor

CAMPANYA
OBERTA A
VERKAMI

Un conte per acompanyar les famílies que perden un fill durant la gestació.

Més informació a

A Contracor
<https://acontracor.com/>

Petits amb llum
<https://www.petitsambllum.org/>

Umamanita
<https://www.umamanita.es/>

Bressols
<https://servei-de-suport-al-dol-girona.webnode.es/bressols/>

Inscriure el seu nom

A l'estat espanyol, la mort perinatal afecta 100.000 dones cada any. Inscriure'ls al Llibre de Família i al Registre Civil només és possible quan la pèrdua es produeix a partir de les 26 setmanes d'embaràs. L'avantprojecte de reforma de la llei de l'avortament garantirà que totes les dones puguin ser ateses a l'hospital públic de referència i així evitar que cap mare sigui derivada a clíniques privades per falta de professionals no objectors de consciència. Però encara queden assignatures pendents: la legislació espanyola només garanteix una baixa maternal a les mares que han perdut un fill a partir de les 26 setmanes d'embaràs, quan la gran majoria dels avortaments tenen lloc les 13 primeres setmanes de gestació. Abans de la setmana 26 no hi ha baixa.

FAMÍLIES... PARLEM-NE

M. JESÚS COMELLAS
Doctora en psicologia i pedagoga

Canvis de criteri? No, gràcies

Diem que la societat canvia, que res no és com abans i que cal fer, també, canvis en la nostra acció educativa. I, segurament, cal fer-ne, especialment en alguns aspectes bàsics de la vida. I quan parlem d'educació és important pensar i valorar, amb tranquil·litat, que els canvis han de respondre a uns criteris, per tal de fer visible l'enfocament educatiu de les persones adultes, les actituds i respostes que es donen. Per tot plegat, aquests criteris han de perdurar com a manera de fer de la família i, també, de l'escola.

Això que sembla tan evident no passa. I si no, fixeu-vos en com es va variant l'enfocament educatiu cada vegada que en els mitjans o per internet se sent a parlar d'una nova idea. Perquè aquests nous missatges amb nous eslògans que donen poca reflexió i menys coneixement ens fan dubtar? Pensem-hi, perquè els primers sorpresos d'aquests canvis, evidentment, són les criatures que veuen, tant a casa com a l'escola, que allò que s'havia dit que era "molt important" deixa de ser-ho i es passa a fer allò que s'havia dit que "no anava bé".

L'educació no és un reguitzell de modes, no és un canvi constant de criteris, sinó que demana estabilitat, tant en les demandes que es fan com en les respostes que es donen. Res qualla si no hi ha continuïtat. Les criatures, de manera natural, van madurant si hi ha la necessària estabilitat educativa, com passa en tots els altres aspectes de la vida que, normalment, no tenen aquesta inestabilitat.

Les criatures, de manera natural, van madurant si hi ha la necessària estabilitat educativa

Cal fer tria, amb criteri, per adequar les actituds i demandes al moment actual. I aquesta reflexió no sempre es fa. Evidentment, s'ha de valorar si les demandes de la canalla són apropiades o no per saber com respondre-hi. Però el més important és que per educar de manera apropiada es necessita continuïtat, perseverança i, sobretot, s'ha de saber esperar i tenir tranquil·litat i estabilitat en els criteris i les actituds. Només així es pot afavorir que la canalla ho vagi assimilant i interioritzant quan no hi ha un control directe.

No tot el que es proposa com a nou és bo, ni tot el que s'ha fet era inapropiat. Massa sovint ens falta memòria –o potser reflexió– per veure que no cal canviar-ho tot. La sopa d'all es va descobrir ja fa molt temps.